

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5310/2025
23.04.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радомир Којић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж рр1 231/22 од 16.10.2024. године, у седници одржаној 23.04.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж рр1 231/22 од 16.10.2024. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж рр1 231/22 од 16.10.2024. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 163/21 од 09.03.2022. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 163/21 од 09.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је тужена обавезана да јој на име имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 290.806,06 динара, са законском затезном каматом почев од 19.07.2021. године па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 19.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности па до исплате.

Виши суд у Београду је пресудом Гж рр1 231/22 од 16.10.2024. године, ставом првим изреке, одбио, као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду Прр1 163/21 од 09.03.2022. године.

Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужиља је доставила одговор на ревизију тужене, захтевајући накнаду трошкова његовог састављања.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе у погледу начина обрачуна законске затезне камате при спровођењу извршења, на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, на основу правног схватања утврђеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.04.2013. године.

На основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом одредбе члана 408 Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене не указује се на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 159/2021 од 09.03.2021. године, утврђено је да је тужиљи повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 112/10, па је стечајном судији наложено да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све потребне мере и радње у циљу окончања стечајног поступка и да у року од 30 дана извести председника суда о предузетим мерама. Закључком Трговинског суда у Београду Ст 75/07 од 19.02.2008. године, у стечајном поступку против стечајног дужника ДП "Прва српска фабрика шећера Димитрије Туцовић 1898", тужиљи је утврђено стечајно потраживање у четвртном исплатном реду у износу од 290.806,06 динара, по пријави потраживања број 360 са напоменом да ће се „утврђено потраживање кориговати сходно одлуци Уставног суда Србије I Уз 82/2009 од 27.07.2012. године“. Потраживање није намирено нити је стечајни поступак окончан. Стечајни дужник ДП "Прва српска фабрика шећера Димитрије Туцовић 1898" је у тренутку отварања стечаја и у време настанка потраживања тужиље, располагала са 100% друштвеног капитала.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили применом одредбе члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС" бр. 40/15) и члана 172. Закона о облигационим односима, у вези члана 58. став 1. Устава Републике Србије, налазећи да је тужиоцу причињена штета јер је доказао да се његово потраживање неће моћи да наплати у стечајном поступку који и даље траје.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно закључили да тужена одговара за имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 112/10, пошто је тужилци утврђена повреда права на суђење у разумном року у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са искључивим друштвеним капиталом, па Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука на основу Закључка усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини неисплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку, које обухвата главни дуг и камату до момента покретања стечајног поступка.

Међутим, по оцени Врховног суда, тужена основано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права при одређивању висине штете у делу одлуке о камати у капитализираном износу који чини део главног захтева.

Према утврђеном чињеничном стању, Закључком Трговинског суда у Београду Ст 75/07 од 19.02.2008. године, тужилци је у стечајном поступку против стечајног дужника ДП "Прва српска фабрика шећера Димитрије Туцовић 1898", утврђено стечајно потраживање у четвртом исплатном реду у износу од 290.806,06 динара, које се односи на неисплаћену зараду, тако што се стечајни управник, на захтев Привредног суда у поступку Ст 112/2010 изјаснио да ће утврђено потраживање тужилци "кориговати сходно одлуци Уставног суда Србије I Уз 82/2009 од 27.07.2012. године".

Одлуком Уставног суда Србије Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (која је објављена у "Службеном гласнику Републике Србије", бр. 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате ("Службени лист СРЈ", бр. 9/01), у делу који гласи: "применом комформне методе", није у сагласности са Уставом. Након ове Одлуке, законска затезна камата на износ главног дуга тужиоца у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), будући да из утврђеног чињеничног стања произлази да није било измене закључка Ст 75/07 од 19.02.2008. године, иако је у извештају стечајног управника наведено да је Закључак потребно кориговати "сходно одлуци Уставног суда Србије Уз 82/2009 од 27.07.2012. године".

У конкретном случају, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужилци тако што су тужену обавезали да јој накнаде штету у износу утврђеном Закључком стечајног судије који није коригован у делу обрачунате законске затезне камате у складу са Одлуком Уставног суда, прерачунавањем применом простог интересног рачуна, на основу одредбе члана 60. став 3. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/2007...103/2015), којом је прописано да се извршење

правноснажних и појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеном на седници Грађанског одељења тог суда од 02.04.2013. године, чија примена је у овом случају могућа по аналогији (стечај је, по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната комформном методом по закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће, по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити комформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље, одредбу члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Дакле, обрачун камате комформном методом, у ствари, представља обрачун камате на камату, што је супротно начелу забране анатоцизма садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима, јер се тако законска затезна камата, од претпостављене штете, трансформише у новчану казну чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено. Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате, по службеној дужности, примењује каматна стопа прописана законом, за цео период у ком се камата обрачунава. Ако је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је, по службеној дужности, извршити разграничење и поново обрачунати камату, применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају то није учињено у поступку стечаја, јер након доношења Закључка од 19.02.2008. године, није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиљиног потраживања тако што би главном дугу била приписана законска затезна камата обрачуната простим интересним рачуном и то за период од дана доспелости потраживања утврђеног правноснажном пресудом против дужника до дана отварања поступка стечаја.

Због погрешне примене материјалног права, нижестепени судови нису ценили најпре износ главног дуга, а затим и правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате у капитализираном износу на износ главног потраживања које чини део главног дуга, због чега је, у конкретном случају, чињенично стање непотпуно уврђено.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд затражи од Привредног суда у Београду, односно од стечајног управника, да најпре изврши разграничење главног дуга из укупно признатог потраживања од 290.806,06 динара, а затим да на главницу обрачуна законску затезну камату од дана доспелости тужиљиног потраживања до дана отварања стечајног поступка на основу Одлуке Уставног суда I Уз 82/2009 од 27.07.2012. године, што значи методом простог интересног рачуна, те да о томе сачини извештај.

Након што чињенично стање, на основу примедби из овог решења, у потпуности и правилно утврди, првостепени суд ће донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужиоцу трошкови за састав одговора на ревизију нису били потребни ради вођења ове парнице, у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић